

Plast i haven

Plastförorening idag är ett stort problem som kommer lite i skymundan i och med alla andra problem som existerar just nu i världen. Nu för tiden skapar all den massa plast i haven svåra miljöutmaningar som hotar djurlivet och ekosystemen. Plastens påverkan på haven är ett globalt problem som kräver en omgående förändring. Detta problemet har vi människor skapat, plast idag används i stora mängder på ett fel sätt vilket i längden inte är hållbart.

Östersjön har fryst till is och våra röda kinder får känna på den kyliga februari vinden när vi vandrar längs Färjestadens dämme på Öland. Här har jag mött min morfar, Leif Nilsson, som sedan en lång tid tillbaka uppskatta att tillbringa mycket tid på havet.

Vi går längs med havskanten där vi kan se ankor passera stigen och fåglar vandra omkring på den frusna isen samtidigt som Ölandsbron glimtar i bakgrunden. Just här ser man inte särskilt mycket plast längs kusten, speciellt inte på vintern.

Leif förklarar dock att han får syn på problemen varje gång han ska ut med båten på somrarna.

Leif med ett stort napp.

Foto: Ola Nilsson.

- Av bara det jag ser när jag är ute med min båt är att det finns oerhört mycket plast vid kusterna där det befinner sig mycket folk. Jag blir påmind varje gång jag ska ut med båten om hur stort problemet verkligen är. Detta blir våra djur i havet påverkade av då de fångar upp mikroplaster i havet.

“ Det finns tillfällen där jag har fångat fisk som har rätt så stora mängder plast i sin mage”

Leif berättar vidare att vi människor har ett problem att ta ställning till och vi alla behöver ta ansvar och stoppa problemen så snabbt som möjligt.

Plast i haven påverkar vårt klimat och miljö genom att de ökar växthusgaseffekten eftersom att plastproduktionen kräver fossila bränslen som olja och gas, vilket bidrar till ökade utsläpp av koldioxid. Dessutom så kan plast i havet upplösa metan som är en annan slags växthusgas. Av all plast som hamnar i havet så är det mest på grund av oss människor som slänger skräp på marken i naturen och som sedan hamnar i vattnet. Därför är de mesta av plasten vid kusten på stränderna då det är där de befinner sig som mest folk.

Den största mängden plast som hamnar i havet är mikroplaster. Vilket är mycket små plastbitar som man knappt kan se. De innehåller partiklar, fragment, fibrer eller pellets från

både plast och gummi. Det är denna sorts plast som gör mest skada för klimatet, miljön och framförallt djuren i våra hav.

- Det är vi människor som har skapat dessa problem. Men vi är också de som kan rädda detta från att bli ännu värre. Plasten idag är en stor bidragande orsak till att vårt klimat och miljö har försvagats. Våra havsdjur drabbas av all den mikroplast som samlas i haven varje år. Det har funnits tillfällen där jag har fångat fisk som har rätt så stora mängder plast i sin mage, berättar Leif.
- Men jag tycker mig se en förbättring i samband med att vi i Sverige framförallt har blivit bättre på att minska användningen av plast. Allt fler människor tänker också allt mer på vad som slängs i naturen och vet vart man ska göra av skräpet efter sig. Men det krävs fortfarande mycket arbete till från oss människor för att vi verkligen ska känna oss helt nöjda. Det gäller över hela världen.
Men jag ser klara förbättringar främst i Sverige vilket vi ska vara lyckliga över.

Hur ska vi lösa problemet?

Vi har kommit ganska långt framförallt här i Norden på hur vi kan hantera plast och skräp på rätt sätt. Men vad är det som krävs för att vi ska lösa problemet?

Alla kan göra någonting. Det behöver inte vara någon stor grej utan varje individ behöver bara tänka på små grejerna så som att sortera avfall rätt, återvinna plast som man har använt sig av. Detta är mycket mer miljövänligt samtidigt som de minskar alla de problem som finns just nu i havet och på så sätt rädda vi fler djurs liv.

- Alla kan hjälpa till. Så länge alla gör något så hjälper det mer än vad man tror. Att återvinna plast till exempel är något som vi i Sverige har blivit väldigt bra på. Jag minns tillbaka till förr i tiden när man inte tänkte på vad man gjorde av plasten utan vi slängde den så fort den var använd.
Vi har blivit bättre på att tänka mer på hur vi ska göra för att hjälpa till så mycket som möjligt, mycket på grund av att vi tar problemen mycket mer på allvar och uppmärksamma det. Vi måste fortsätta att tänka på småsakerna hela tiden för då tror jag att vi kan se en ännu bättre utveckling, inte bara i Sverige utan över hela världen, säger Leif Nilsson.

Hur ser framtiden ut?

Idag ser vi att mycket av de som innan har varit gjort av plast har bytts ut till papper. Till exempel bestick, muggar, sugrör. Eftersom att man märkte hur onödig all plastförbrukning var så ersatte man det med papper vilket har givit en positiv signal till världen att vi behöver ta problemet på allvar. Men om vi inte minskar vår plastanvändning och förbättrar återvinningen över hela världen så riskerar vi att se en fortsatt ökning av plast i haven. För att skapa en bättre framtid måste vi agera nu genom att ta emot hållbara metoder för att hantera plastavfall och minska vår beroende av engångs plastprodukter.

Alla behöver hjälpas åt och göra vad man kan så vi tillsammans kan bekämpa problemet.

Text: Kevin Gunnarsson, 18 år, Kalmar, Fria Läroverket, Sverige.

Källor:

Forskning.se, Snart mer plast än fisk. Publicerad 27 juni 2017

<https://www.forskning.se/2017/06/27/snart-mer-plast-an-fisk/>

Håll Sverige rent, Mikroplast.

<https://hsr.se/artiklar/mikroplast-det-har-vet-vi>

Tekniska museet, Plasthistoria. Uppdaterad 7 december 2021.

<https://www.tekniskamuseet.se/lar-dig-mer/industrihistoria/plasthistoria/>

Intervju med Leif Nilsson 7 februari 2024.